
Fremad – og aldri glemme!

ANMELDELSER

SVEN CONRADI

Sunnaas sykehus

Thorsen, Kirsten

Grassman, Eva Jeppson

Livsløp med funksjonshemming

344 s. Oslo: Cappelen Damm, 2012. Pris NOK 398

ISBN 978-82-02-37771-7

Forfatterne er norske og svenske samfunnsforskere med bred tverrfaglig bakgrunn og betydelig forskningserfaring rundt ulike sider ved funksjonshemmedes levekår.

Livsløpsbegrepet definerer sosiale hendelser og roller som løper gjennom menneskers liv. Sentralt står tids- og stedsdimensjonen, relasjonen til andre mennesker og aktørenes livsvalg. Menneskers biografi formes i relasjon til tidsalderens rådende sosiale og kulturelle normer. For minoriteter med avvik fra normen blir betydningen av endringer i tidens dominerende tankesett enda tydeligere. Å vokse opp med funksjonshemming på 1950-tallet var en ganske annen affære enn i dag! *Livsløpsblikket* stiller tidsepokene i relieff og fremtvinger refleksjoner også over majoritetens livsløp.

Selv om livsløpsbegrepet omfatter alle faser i livet, og ikke minst overgangene mellom fasene, er denne utgivelsen mest viet aldringens utfordringer. Å bli eldre berører status og rolleforståelse, kroppens fysiske forfall og eksistensielle spørsmål. Visse grupper funksjonshemmede nådde før i tiden sjelden høy alder. Disse gruppene utgjør nå en førstegenerasjon som må finne ut av, og samtidig kan påvirke, hva det vil si å aldres med en funksjonshemning. Gjør dette dem mer lik resten av befolkningen? Oppstår det nye distinksjoner?

Bidragstyterne beskriver en rekke ulike livsløp. Tiden etter hjerneskaden belyses gjennom dualiteten brudd/kontinuitet, mentale prosesser knyttet til stahet, reorientering og omstilling, og utforskningen av hvilke fleksible tilpasninger den enkelte er i stand til å foreta. Funksjonshemning og kjønnsidentitet, poliorammedes økende tap av arbeidsevne og pårørendeopplevelser vies egne kapitler. «Dobbelt aldring» sikter til parallelle historier fortalt av psykisk utviklingshemmede og omsorgspersonene. Den sosialpolitiske utviklingen danner bakteppet: avviklingen av spesialinstitusjonene og den skjellsettende innflyttingen i egen bolig. Hvordan blir disse menneskenes siste livsfase? Ny institusjonalisering, i «normaliseringens» tegn, til ukjente omgivelser og tap av relasjoner?

Psykisk lidelse i livsløpsperspektiv vektlegger lange, tålmodige bedringsprosesser. Uten ambisjon om helbredelse dreier det seg om å leve i hverdagen best mulig, gjennom å utvikle og vedlikeholde kontekster som skaper mening.

Teksten er på sitt beste når forfatterne drøfter funksjonshemning, identitet og medisinske, sosiale og relasjonelle forståelsesmodeller ut fra livsløpsperspektivet. Den stimulerer interessen for det biografiske *mennesket* bak diagnosen.

Jeg anbefaler boken til alle som arbeider med somatisk og psykisk funksjonshemmede eller pasienter med kroniske lidelser. Den kan også leses av den som reflekterer over sitt eget livsløp med en funksjonshemning. Boken bør også leses av folk innen styre og stell, og helst de (unge) som skal yte tjenestene innen morgendagens helse- og sosialsektor. Når det gjelder utfordringene knyttet til aldring og alderdom, må vi huske at god kjennskap til fortiden – livsløpsforståelsen – danner grunnlaget for nåtiden.

Publisert: 23. april 2013. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.13.0156

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.